

Sygn. akt IV KK 44/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Jolanta Grabowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Jerzego Engelkinga
w sprawie **S.K.**

skazanego z art. 158 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 30 września 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego,

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 14 września 2012 r., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w J.

z dnia 10 maja 2012 r.,

**1. uchyla zaskarżony wyrok wobec S. K. i sprawę przekazuje
Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym;**

**2. zwraca S. K. wniesioną opłatę od kasacji w kwocie 450
(czterysta pięćdziesiąt) złotych.**

UZASADNIENIE

S. K. oraz P. C. i A. R., aktem oskarżenia z dnia 26 października 2009 r., zostali oskarżeni o to, że w J. w dniu 28 lipca 2009 r. ok. godz. 22.40 w rejonie bloku nr 8 przy ul. D. wspólnie i w porozumieniu przez zadawanie uderzeń rękami i kopanie wzięli udział w pobiciu J. Z. oraz J.K., czym narazili ich na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia i nastąpienia skutku z art. 157 § 1 k.k., tj. o czyn z art. 158 § 1 k.k.

Postanowieniem z dnia 28 stycznia 2010 r. Sąd Rejonowy w J. umorzył postępowanie karne o ten czyn wobec oskarżonego A. R., gdyż zmarł on w dniu 23 listopada 2009 r.

Wyrokiem z dnia 10 maja 2012 r., Sąd Rejonowy uznał S. K. i P. C. za winnych popełnienia zarzucanego im czynu wyczerpującego znamiona przestępstwa z art. 158 § 1 k.k. i na podstawie tego też przepisu skazał ich na karę po roku pozbawienia wolności. Wykonanie tej kary wobec P. C. zostało warunkowo zawieszona na okres 3 lat. W części wstępnej wyroku Sąd wskazał, że rozpoznawał sprawę S. K. i P.C. oskarżonych o czyn, który został opisany tak jak w akcie oskarżenia.

Jedną wspólną apelację od powyższego wyroku wywiedli obrońcy S. K. i P. C., zaskarżając go w całości i zarzucając:

1. na zasadzie art. 438 pkt 2 k.p.k. obrazę przepisów postępowania, a to art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. w zw. z art. 173 § 1 k.p.k., art. 391 § 1 i § 3 k.p.k. w zw. z art. 389 § 2 k.p.k., art. 410 k.p.k., art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., art. 7 k.p.k. poprzez:
 - brak wskazania w uzasadnieniu faktu pobicia pokrzywdzonego J. Z. na klatce schodowej, sposobu zadawania mu ciosów oraz sprawców,
 - brak szczegółowego opisu pobicia pokrzywdzonych nieopodal placu zabaw, na skrzyżowaniu ulic, przy jednoczesnym zbiorczym wskazaniu dowodów mających wspierać poczynione w sposób ogólny ustalenia faktyczne, bez odnotowania kart, na jakich się znajdują,
 - niewzięcie przy wyrokowaniu pod uwagę wszystkich depozycji świadków A. Z. i J. K., nierozważenie rozbieżności, jakie pomiędzy nimi zachodzą w zakresie kręgu sprawców pobicia na skrzyżowaniu, zaniechanie omówienia

tych dowodów we wzajemnym powiązaniu i zachodzących między nimi relacjach,

- zaniechanie odczytania zeznań świadków J. K. (k.88-90) oraz A. Z. (k. 106-107), choć świadkowie zeznawali o części okoliczności pominiętych w toku przesłuchania na rozprawie, zaś A. Z. zeznawała w nich częściowo odmiennie niż przed Sądem,
 - zaniechanie przeprowadzenia z urzędu dowodu z okazania świadkom K. i A. Z. osoby lub wizerunku oskarżonego K.,
 - sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę zeznań świadka P. C.,
2. na zasadzie art. 438 pkt 3 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, polegający na stwierdzeniu, że:
 - zdarzenie na klatce schodowej oraz zdarzenie na ulicy osiedla G. należy traktować jako jedną zaszłość faktyczną stanowiącą łącznie podstawę odpowiedzialności karnej oskarżonych z uwagi na fakt, iż łączył je po stronie sprawców jeden zamiar,
 - pokrzywdzeni w wyniku pobicia byli narażeni na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia,
 - stopień społecznej szkodliwości czynu przypisanego oskarżonym był bardzo wysoki,
 - oskarżony S. K. jest bezdzietny,
 3. na zasadzie art. 438 pkt 1 k.p.k. obrazę przepisów prawa materialnego, a to art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 46 § 2 k.k. poprzez zastosowanie przepisu art. 46 § 2 k.k. w brzmieniu z dnia orzekania, podczas gdy ustawą względniejszą dla oskarżonych - z uwagi na katalog przestępstw, za które orzec można nawiązkę – był ów przepis w brzmieniu ustalonym na czas popełnienia przypisanego przestępstwa,
 4. na zasadzie art. 438 pkt 4 k.p.k. rażąco niewspółmierność kar orzeczonych względem oskarżonych poprzez wymierzenie oskarżonemu P. C. kary roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, gdy tymczasem adekwatną, jeśli pod uwagę wziąć wszystkie relewantne okoliczności, byłaby kara 50 stawek dziennych grzywny przy ustaleniu

wysokości stawki dziennej na poziomie 20 zł, a nadto poprzez wymierzenie oskarżonemu S. K. kary roku pozbawienia wolności, podczas gdy adekwatną, jeśli pod uwagę wziąć wszystkie relewantne okoliczności, byłaby kara 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata.

Podnosząc powyższe zarzuty, obrońcy wnieśli o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w J., ewentualnie
2. zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 1 poprzez wymierzenie oskarżonemu P.C., na podstawie art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 58 § 3 k.k. kary 50 stawek dziennych grzywny, przyjmując wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł,
3. zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 1 poprzez obniżenie orzeczonej względem oskarżonego S. K. kary pozbawienia wolności do 6 miesięcy z jednoczesnym warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata,
4. uchylenie zaskarżonego wyroku w punktach 2, 3 i 4.

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 14 września 2012 r.:

1. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:
 - ustalił, że oskarżeni przypisanego im czynu dopuścili się działając wspólnie i w porozumieniu z inną ustaloną osobą,
 - uchylił rozstrzygnięcie z punktu 4 wyroku w przedmiocie orzeczonej nawiązki z przepisu art. 46 § 2 k.k.;
2. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy;
3. orzekł w przedmiocie kosztów procesu.

Kasację od prawomocnego orzeczenia Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego S. K. zaskarżając wyrok w części, w odniesieniu do tego skazanego, zarzucając rażąco obrazę przepisów postępowania, a to:

1. art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. poprzez niewłaściwą, nierzetelną kontrolę odwoławczą wyroku Sądu Rejonowego, polegającą na pominięciu części zarzutów podniesionych w apelacji oraz ogólnikowym, pozbawionym wnikliwości potraktowaniu pozostałej ich części, co znalazło

wyraz w treści lakonicznego i zdawkowego uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego,

2. art. 434 § 1 k.p.k. poprzez poczynienie nowych i zarazem niekorzystnych dla oskarżonego ustaleń faktycznych, polegających na przyjęciu w opisie przypisanego mu czynu, że pobicia pokrzywdzonych dopuścił się również wspólnie i w porozumieniu z inną ustaloną osobą – A. R., podczas gdy wyrok zaskarżony został wyłącznie na korzyść oskarżonego,

która to obraza miała istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, albowiem skutkowałą niezasadną jego korektą oraz utrzymaniem w mocy w pozostałej części.

Podnosząc powyższe zarzuty, obrońca wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżonej części oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w postępowaniu odwoławczym.

Prokurator Prokuratury Okrękowej w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Generalnej wniósł również o oddalenie kasacji obrońcy jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego S. K. jest zasadna w zakresie zarzutu pierwszego.

Ma rację skarżący, że Sąd Okręgowy w K., rozpoznając apelację obrońców skazanego nie podołał obowiązkowi wynikającemu z art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. Sposób sporządzenia uzasadnienia zaskarżonego wyroku jest na tyle ogólnikowy, że nie pozwala na dokonanie oceny poprawności przeprowadzonej w sprawie kontroli odwoławczej zwłaszcza, że w apelacji obrońców skazanego przedstawiono szereg szczegółowych zarzutów, do których Sąd odwoławczy albo w ogóle się nie odniósł, albo ograniczył się do jednozdaniowych rozważań nieodnoszących się do istoty zarzutu.

Przede wszystkim należy wskazać, że stanowisko Sądu odwoławczego odnoszące się do zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych zawartego w apelacji, a dotyczącego oceny, czy poddane prawnokarnej ocenie wydarzenie stanowiło jedną i niepodzielną podstawę odpowiedzialności, jak to przyjął Sąd Rejonowy, czy też

zdarzenia na klatce schodowej, a następnie na ulicy osiedla G. stanowiły dwa odrębne czyny, tak jak na to wskazywał apelujący, jest całkowicie niezrozumiałe. Z jednej strony aprobeuje ocenę materiału dowodowego dokonaną przez Sąd Rejonowy podkreślając, że zarówno okoliczności popełnienia przez oskarżonych przypisanego im czynu oraz ich wina nie budzą żadnych wątpliwości, co jednoznacznie wskazuje, że zostały zaaprobowane ustalenia Sądu I instancji, który przyjął, że z uwagi na zamiar sprawców, działanie oskarżonych w krótkim czasie oraz na niewielkiej przestrzeni, nie sposób podzielić zdarzenia na kilka odrębnych czynów. Z drugiej natomiast strony, Sąd odwoławczy w uzasadnieniu wydaje się, że jednak przyznaje rację apelującemu stwierdzając, że „Niewątpliwie okoliczności przebiegu zdarzenia wskazują na dwuetapowy jego przebieg, jednakże (...) z uwagi na kierunek apelacji skierowanej tylko na korzyść, nie sposób uznać, iż miały miejsce dwa zdarzenia”. Słusznie natomiast wskazuje obrońca S. K., że nie zawsze uznanie określonych wydarzeń za dwa odrębne czyny musi być niekorzystne dla oskarżonego szczególnie, gdy tak jak ten oskarżony nie brał udziału w pewnej części zdarzenia. Z uwagi na to, że Sąd ten w żaden sposób nie rozwinął tej myśli, nie sposób uznać, że zarzut ten został rozpoznany w sposób właściwy.

Sąd odwoławczy nie odpowiedział również na zarzut apelacyjny związany z ustaleniem, że obaj pokrzywdzeni zostali w wyniku pobicia narażeni na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia. Przypomnieć należy, że Sąd Rejonowy w opisie przypisanego oskarżonym czynu przyjął, że pokrzywdzeni narażeni zostali nie tylko na bezpośrednie niebezpieczeństwo wystąpienia skutku, o którym mowa w art. 157 § 1 k.k., ale również bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia. Ustosunkowując się do tego zarzutu, Sąd odwoławczy jedynie zauważył, że stwierdzone u pokrzywdzonych obrażenia w okolicach głowy, która jest narządem niezwykle wrażliwym na wszelkie urazy i w związku z tym wysoce podatnym na poważne uszkodzenia, stanowi z reguły wystarczającą podstawę ustalenia, że pokrzywdzeni byli narażeni na uszczerbek na zdrowiu w znaczeniu art. 157 § 1 k.k., pozwalający na przyjęcie udziału w pobiciu z art. 158 § 1 k.k. Zauważyć należy, że skarżący w apelacji przyznali, że stwierdzone u pokrzywdzonych obrażenia nie pozwalają na podważenie stanu bezpośredniego niebezpieczeństwa nastąpienia tzw. średniego uszczerbku na zdrowiu z art. 157 § 1

k.k., natomiast wskazywali na błędne stwierdzenie stopnia zagrożenia, jakie płynęło dla pokrzywdzonych, poprzez uznanie, że groziło im w sposób bezpośredni niebezpieczeństwo utraty życia. Słusznie więc zauważa skarżący, że ten zarzut apelacyjny został rozpoznany w sposób nieprawidłowy, co mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Oczywiście ewentualne wyeliminowanie z opisu czynu faktu narażenia pokrzywdzonych na bezpośrednio niebezpieczeństwo utraty życia, nie podważałoby przyjętej kwalifikacji przestępstwa z art. 158 § 1 k.k., jednakże mogłoby mieć wpływ na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu, a co za tym idzie na wymiar orzeczonej kary.

Wskazanie tylko powyższych uchybień wskazuje jednoznacznie, że Sąd Okręgowy rozpoznając apelację obrońców oskarżonego dopuścił się rażącej obrazy powyżej wskazanych przepisów postępowania. Z uwagi na to uchybienie, mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone orzeczenie i sprawę S. K. przekazał do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy należy rozważyć wnikliwie wszystkie zarzuty podniesione w apelacji.

Sąd Najwyższy w oparciu o przepis art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. ograniczył rozpoznanie kasacji tylko do tego właśnie uchybienia, bowiem jest to wystarczające do wydania merytorycznego orzeczenia, a rozpoznanie w takiej sytuacji drugiego z zarzutów jest przedwczesne. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd odwoławczy, podtrzymując swoje stanowisko związane z koniecznością zmiany opisu czynu przez uzupełnienie go o działanie P. C. i S. K. wspólnie i w porozumieniu z inną osobą, winien jednak w sposób jednoznaczny określić, czy jest to nowe ustalenie faktyczne, na co może wskazywać treść zaskarżonego wyroku, czy też zmiana opisu czynu spowodowana była pominięciem tego ustalenia w opisie czynu przypisanego oskarżonemu przez Sąd I instancji, a co może wynikać z treści uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia. Rozważając ewentualnie to zagadnienie, Sąd odwoławczy winien mieć na uwadze zarówno treść zarzutu zawartego w akcie oskarżenia oraz dokonane w sprawie ustalenia faktyczne przez Sąd I instancji, oczywiście w przypadku ich akceptacji, po rozpoznaniu zarzutów apelacyjnych.

Zgodnie z treścią art. 527 § 4 k.p.k. wobec uwzględnienia kasacji, nakazano zwrot S. K. wniesionej przez niego opłaty sądowej w kwocie 450 złotych.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.